

LS 0030

Denna intervju kommer att handla om Emil Forsberg, som någon gång 1910 i Cleveland arbetade på en bok om; Svenskarna i Cleveland. År 1911 kom också en liten bok som kallades för detta: Svenskarna i Cleveland.

Lennart Setterdahl:

Här ska jag be att få ta ett litet avsnitt ur den här boken, där han skriver om sig själv såhär: "Den 19 december 1872 föddes till denna världen Emil Forsberg och födelseorten var ett långt avlägset torpställe i Filipstads och Färnebo församling i Värmland, Du sköna, Du härliga land. Pojken växte upp som ett skogens vilda barn och blev ansedd som en obändig spjuver, den det nog aldrig skulle bli folk av. Han fick ringa skolundervisning men lärde sig dock att hjälpligt läsa innantill och kunde vanligtvis sina läxor väl, men för skrivning var han fullständigt oduglig. Modern dog då han var tre år. Vid 14 års ålder var hemmet skövlat och Emil sänd till en bonde att tjäna. Han läste samtidigt för prästen och konfirmerades i Filipstads kyrka den 1 oktober 1887. Tjänandet hos bönder fortsatte i tre år men till föga hugnad, ty drängen och hans husbönder hade ofta olika åsikter, somi högljudda ordalag lades i dagern. På hösten 1890 lämnade han bondelivet, reste till Dalarna, fick anställning vid Domnarvets Järnverk och arbetade där i två år. Detta gick bättre och därmed vaknade synligen känslan av att kunna vinna vänner i livet och att komma överens med världen. Så kom värnpliktsåldern och undan Kronans tjänst ställdes färden till Amerika i december 1892. Resans mål var Bradock i Pennsylvania, som lyckligen uppnåddes den 7 januari 1893".

Han har varit gift två gånger Emil Forsberg och i hans första äktenskap hade han fem barn. En utav dessa, Harry Forsberg, bor nu på Shah Avenue i Cleveland och han är den som kommer att berätta om sin far: Emil Forsberg.

Harry Forsberg: Han kommer från Filipstad i Värmland.

Lennart Setterdahl: Jaha. Men Ni har aldrig varit i Sverige någon gång?

Harry: Jag har aldrig varit i Sverige.

L: Jag är säker på att Er far talade om lite grand ifrån sin hembygd, hur där såg ut och hur det var?

Harry: Jag kan inte säga så mycket, om det; men jag har hört från andra, och från honom också att han tyckte väl om Värmland. Och han gick tillbaka där fyra gånger efter han kom till Amerika. Ja. Fyra gånger gick han tillbaka till Sverige för att visitera där.

L: Han var född på ett torpställe utanför Filipstad, om jag kommer ihåg det rätt. Vad var anledningen till att han emigrerade till Amerika? Var det släktingar, eller?

Harry: Ja, det var inte släktingar, men det var nödvändigt att gå in till armén, så han ville inte Han ville inte gå in i armén, som det var nödvändigt. det var regeln på den tiden.

L: Så; han gick över till Amerika istället då, ja.

Harry: Ja, 19 år gammal.

L: Ja. Vilket år var det?

Harry: 1891.

L: Har han berättat någonting om sin födelsesocken, eller om när han gick och konfirmerades för prästen eller sådant där?

Harry: Det har jag aldrig hört någonting från. Jag minns hans far. För hans far kom över här och han var med oss i familjen i omkring ett år. Och det var omkring 1905 1906, men jag minns inte Hans far på den tiden. Och han bodde med oss när han var här.

L: Hur gammal var Ni då ungefär?

Harry: 1905 så var jag åtta år gammal.

L: Kommer Ni ihåg? Kunde Ni förstå Er farfar?

Harry: Jag kunde prata svenska. Jag kunde 'förstår' farfar, ja. Ja det kunde jag förstå.

L: Var det någonting särskilt, som Ni kommer ihåg, som han berättade om?

Harry: Nej. Ingenting särskilt, som jag kan säga. Han gick tillbaka till Sverige och han hade en och han hade en dödslan där. Så han gick ut på vattnet där och tog .. tog ... eller han ... well.

L: Och var det alldeles efter någon som han hade besökt?

Harry: Well. Inte alldeles efteråt. Nå, jag kan inte säga bestämt, men kanhända tio år, i den gränsen.

L: Jaha. Berättade Er far om själva överresan från Sverige. På vilken båt han kom.

Harry: No Det vet jag inte, men jag vet - jag vet vem han skulle möta när han kom till Amerika. Han skulle möta en man vid namn Carl Carlson, som bodde i Bradock, Pennsylvania. Och det var tre som var med där. Det var två andra med far på den resan. En var Emanuel Bäckman, men jag kommer inte ihåg namnet av den andra; men visst den tredje. Och de tre, de kom till Bradock, Pennsylvania. Och Carl Carlson mötte dem. Hans namn var ofta kallat Charley Carlson också. Han mötte dem vid stationen i Bradock och han tog dem, alla tre. Och d stannade med honom, i hans familj, till di fann arbete. Och han tog care - tog vara på alla deras expenser, eller vad det kostade, och so on.

L: Den här Charles Carlson, var han värmlänning också, kanske, eller var kom han ifrån?

Harry: Well, kanhända, Så.

L: Ni hade viss förbindelse med honom, ja.

Harry: Ja. Han hade god arbete här. Han arbetade för American Steel & Wire, och där var far och arbetade också. Och det gick ej ihop. Efter han lämnade Bradock, han kom till Cleveland

och vi kände honom och när vi kom till Cleveland år 1907, vår familj, därför att vår mor hade dött i 1906. Carlsons var den första familj that vi möttes med och vi stannade där för två veckor, medan vi gick ut till finna en plats till leva.

L: Vad var anledningen till att Er far åkte till - Han hade tre barn. Ni hade fått tre syskon.

Harry: Å ja, Vi var fem barn på Den tiden. Far hade fem barn.

L: Å Alltså; Er mor dog.

Harry: Mor dog, då hade han fem barn som hon lämnade. Då när hon var 34 år gammal, och far han var detsamma 34. Jag var den äldste, jag var nio år gammal och så ner.. ner till tre år gammal.

L: Er mor; var hon också från Värmland?

Harry: Det är jag inte säker om. Hennes stam var Anderson; där; jag vet inte bestämt han kom från, det vet jag inte. Men de möttes här i Amerika, De kände -- de var inte känt med varandra i Sverige. Men när di kom till Amerika så möttes de här, i Bradock, Pennsylvania.

L: Vad fick Er far för arbete, det första han kom till Bradock?

Harry: Å; det första arbetet som han fick var i Steel mill-en - kallar ni det steel på svenska?

L: Stålverk, kanske, eller järnverk.

Harry: Järnverk, ja, det var i mill-en där! Och han drog drog järnen igenom rollerna.

L: Det var ett hårt arbete det.

Harry: Ja. Det var hårt arbete. De arbetade en halvtimme och så hade de en halvtimme och tivila, så arbetade di i en another halvtimma, och så gick de igenom halvtimmar i dagen.

L: Det var hettan.

Harry: Det var hettan. Yes.

L: Ja det var många som blev skadade också?

Harry: Oh yes. It was - Det var arbetare där som blev skadade, även till döden. Även till döden. Två män, som jag vet om, var skadade och en en - jag kommer ihåg att när järnet gick om hans nacke, det tog livet från honom. En annan man, det var Charley Carlson, som jag just nämn som jag just nämnste som jag just språkat om, att han död. Han hade dödsfall i Mill-en också. Järnet kom through rollan och gick igenom magen.

L: Där omkring Pittsburgh, där var mycket stålfabriker och järnverk och sånt.

Harry: Ja, men det här är i Cleveland.

L: Detta är i Cleveland, ja.

Harry: De träffades i Cleveland i 1907.

L: Och Er far, han sökte samma arbete här uppe kanske, eller?

Harry: Han hade - Han kom till samma arbetet där - för att di just trans(någonting) from Bradock to Cleveland. Han var .. Han lämna Bradock, därför att mor dog och - Han hade inte mera intresse att leva i Bradock eller, Pittsburgh - - som det är detsamma plats - och så han tog familjen och kom till Cleveland.

L: Var stannade Ni då som barn? Ni var ju tre - fem små barn. Vem tog hand om er när han åkte upp till Cleveland? Var det

Harry: Vi hade släktingar i Bradock; en moster, no; Faster, en faster, som tog vara på oss - mellan far var här och syster gjorde things, så att alting var redo, när vi kom. Så det var en flax för us att gå till. Men Men även när vi hade hemmet - vi hade en plats - så stannade vi hos Carlsons i två veckor first.

L: Och Nu när Er far kom till Cleveland, så kom han att ägna sig mycket åt skrivierna. Han var ju lokalredaktör för Svenska Veckoposten.

Harry: Yes, han var. Han skriv mycket och det var veckotidningar och han skriv, så att han hade ju en spalt där varenda vecka.

L: Vad kom detta sig av? Var han skolutbildad?

Harry: No. Han hade ingen skolutbildning till språka om. Det kanhända - Jag är inte säker - men jag .. jag tror inte att far gick längre than sex år i skolan.

L: I Sverige?

Harry: Hemma i Sverige. Ingen skola här i Amerika alls. Men han var en god student i det här läget: att han kunde studera böcker och läsa dem och förstå dem, i den vägen. Och så: han gick ut också och lyssnade till ... till män, som we.. - män som neighbour speakers - som sa att han kunde få sammanhängandet' utav American language and so on. Så på det 'höllet så kom han till att förstå hur di gör allting, and so on!

L: Kommer Ni ihåg när ni var hemma i hemmet, hur han satt och skrev och satte ihop texter?

Harry: Yes, det gjorde jag. Det gjorde jag. Jag kommer ihåg att han fick en skrivmaskin och kunde inte titta (?). Ingen läxa, vad som helst, för att skriva på maskinen, men han begagnade maskinen så pass att han kunde.

L: Jaha. Hade Svenska Veckoposten - det var den som var störst här i Cleveland inom svenskan; eller?

Harry: Den kallades Svenska Veckobladet.

L: Svenska Veckobladet, ja.

Harry: Det kom en skrift från (en ort sekr ej uppfattar), i Pennsylvania.

L: Den hade rätt stor spridning år 1905 och 1910 och så?

Harry: Å Yes. Här i Cleveland och i Pennsylvania. Ja.

L: Ja. Er far han har skrivit en bok som han gav ut 1911, tror jag att det var?

Harry: Ja, han skrev en bok "Svenskarna i Cleveland", 1911.

L: Och jag har läst där, han skriver att framför allt handeln och järnvägsstationen i Cleveland skulle se lite snyggare och bättre ut, på den tiden. Han tyckte det såg lite opassande ut för en resenär som kom in till Cleveland.

Harry: Ja. Det var lite opassande, när man kom in till ... till stationen som var i stan - i mitten av stan - yes. Det var - det var inte gott alls att komma. Nästa gång, så att di kom ut på en station, kom in på en station som var utan stan - så att de gick inte ner till stan, men stadens station som kallades Union Station på den tiden, yes, den var väldigt 'dåligt.

L: De kanske inte är så idag, varken hamnen eller stationen?

Harry: Den är inte där, den är inte där alltså. Den har blivit förstört och det var course den stora centraljärnvägen där. Men Den begagnas inte heller nu. Men det som var byggt på Public

L: Jaha.

Er far, han hade skrivit om olika föreningar och politiska föreningar. Var han politiskt intresserad?

Harry: Han var aldrig det; men han var alltid intresserad i politisk, yes.

L: Jaha. När han kom från Värmland, kom han från ett Statskyrkoherd, eller från ett missionshem, eller vilken religionstillhörighet hade han?

Harry: Well. När han kom, såvitt jag vet, så var han metodist. För vi gick i metodistkyrkan i Pittsburgh. När vi kom till Cleveland så stannade vi med Metodistkyrkan. Men där i 1914, så gick vi över till Missionskyrkan.

L: Är det några flera tidigare immigranter som Ni känner till från Er fars bekantskap, som kommer ifrån värmland och Karlskoga och Filipstad; och trakterna däromkring, som Er far hade kontakten med? Det är svårt att komma ihåg.

Harry: Ja, det är svårt att komma ihåg. Emanuel Bäckman, som kom över med honom. Han var från den där trakten och han stannade i Pittsburgh, Pennsylvania och var där until till han dödsfall. Jag kan - Jag tänker då att namnet på den tredje personen var Gävert. Men jag kommer inte ihåg vad hans första namn var. Och jag har det: att han gick tillbaka till Sverige.

L: Jaa. Han stannade där för gott kanske.

Harry: Jaa.

L: Jaha.

Vad berättade de immigranter som kom på Den tiden? Det var väl rätt så många som kom, 1907 framför allt, och 1910, hit till Cleveland. Vad var det för några som kom hit? Det var bondpojkar förstås, och?

Harry: Jaa, det är sant. Och 'di var - well - di var 'angelägen' om att finna någon svensk som di kunne .. kunne ta sällskap med. Och; 'di gick .. 'di gick mellan många platser för att finna sällskapet - som gick till kyrkor -. Och hade di sällskap när di kommer till hemmet - eller när 'di i Cleveland, well, då var det lätt för dem att finna mer sällskap. Jag vet, här i Cleveland, som vi tog in till - far tog in i hemmet: två pojkar från Sverige. Och 'di stannade med oss och fick arbete. De stannade med oss until - well - en av dem gifte sig och - Han är still there, han är still i Cleveland. Ja. Så de hjälpte varandra ut så bästa de kunde när någon kom från Sverige.

L: Men de som kom, de var inte rädda för att välja arbeten, * vad som helst?

Harry: Å, 'di tog vad som helst di kunnat finna. Och det var inte lätt att finna arbete. De kunde gå, kanhända så länge som 1 eller 2 månader förrän di fick - Ingen fick Något arbete: vad som helst.

L: För det var dåligt då på den tiden?

Harry: Det var dåligt. 1907 var ett väldigt dåligt år.

L: Var det det att det kom så många just då? För det var väl det största emigrationsantalet som registrerats någon gång.

Harry: Well. Jag kan inte säga bestämt! varför 'di kom just då, men 'di ville fly från - de ville intet ha det här arméservice, eller vad som det kallas. Och det var, som jag förstod, det var en plikt som di måste gå igenom i Sverige på Den tiden.

L: Och Det var inte många - Man säger att de flesta svenskar är snickare och så, men detta kanske inte var ett distrikt för det direkt på Den tiden?

Harry: No! No! no. De tog snickare, men 'di tog vad de kunne finna. Många av dem stannade i där, men det var många som kom på järn .. järnmillerna och 'di .. 'Di stannade i järnmill-en också.

L: Jaha.

Harry: Jag kan inte tänka mig någon som kom till Sve... - till Amerika i Cleveland, som for instance varit farmare. Di gick annan platsen, som to Minnesota och så, but di stannade inte i Cleveland. Det fanns inget arbete här För dem och di kunde inte farma här!

L: Nej. De flesta som kom - de hade väl inte pengar, eller medel, att köpa jord för.

Harry: 'Di hade inga pengar eller medler, eller någonting. 'Di hade ingenting. Ja. Vi språkade svenska i hemmet och vi läste svenska i hemmet. Han var noga med det. Det var regelbundet, varenda dag. Han hade en stund om tiden, i dagen, som vi läste biblen,

emellan oss, Hela familjen. Som bäst vi kunde för vår åld.... som bäst vi kunde för vår ålder. Men det gick till vi var vuxna! så gjorde vi det.

L: Jaha. Angående andra böcker? Ni härstammar ju från ett landskap i Sverige som är väldigt litterärt i fråga om författare och sådär: med Geijer och Lagerlöf och Fröding. Han läste inte sådana saker, Er far?

Harry: (Blir ivrig). Well. Ha! Han läste Selma Lagerlöf, fader! Men; Jag läste dem inte.

L: Det kanske var svårt och ... följa med.

Harry: Yes. Det är sant.

L: Men Er far..

Harry: Ibland så läste jag tidningen som han skriv skrev i och det var för att jag var intress .. intresserad i vad han skriv! Men det är allt. Vi läste bibeln på svenska och vi läste hans spalt i tidningen. Men det var kanhända allt som vi läste på svenska.

L: Han nämnde aldrig att åka tillbaka till Sverige någon gång för att stanna, eller så?

Harry: No. Inte för att stanna!

L: Han var väldigt ung när han åkte förstås.

Harry: Han gick tillbaka fyra gånger. för att studera det.

L: Vilka år var det.

Harry: För att studera det. Yes. Jag tänker att 1921 var den första gången som han gick tillbaka och 1935, något i den .. i den gränsen och så gick han tillbaka - kanhända 1949 och så igen i 1951, och i 1953 så dog han. Och den gång som han gick till Sverige så var han 78 år gammal.

L: Och Er far; han arbetar i lokalredaktörskapet, så att säga. Det var mera på fritiden han gjorde detta, ja? Hans egentliga arbete, det var i stål

Harry: I millen, ja. Järnmillen. Han också tog vara på .. på ticket - eller biljett - för att resa till Sverige, med Svensk-Amerika-Linjen.

L: En resebyrå, då?

Harry: Han hade en resebyrå och den började i 1916, och den fortfarande - tills hans död, då tog jag det över. Jag har just nyligen, i 19 - i det sista året, 1967, så har vi - så har vi gjort bort med det. Vi gör det icke mer. Men Jag gjorde det för 20 år, efter far. Ja: inte 20 år efter att han dog, men efter att han levde några år, så gjorde jag det när han - han tänkte att han var för gammal att göra det. Och Han gjorde det bra. Och dels så gjorde vi besök på hospitalen och fann svenskar som behövde hjälp. Och där var några saker, ja Några gånger, som vi tog vara på begravningen, därför att - the - individual - han hade ingenting när dödfall kom, så vi

gjorde det bästa vi kunne till att hjälpa i det sättet. På den vägen så var (någon) en god hjälp för hans arbete så som lumber-jaker - jag vet inte vad ni kallar en lumber-jaker på svenska.

L: Begravningsbyrå.

Harry: Ja! Begravningsbyrå. Nuförtiden så - vi gör vad vi kan - den som behöver hjälp. Men nu så är det inte så mycket att göra i Den vägen, därför att det är så mycket hjälp man får nu ifrån guvernements social security - och man får hjälp när man är sjuk. Och när man är utan arbete så får man hjälp och så. Så det är inte så mycket som vi kan göra finansiellt. Men vi kan kalla på de äldre och ge dem som en uppmuntran och så. Så detta är vad vi gör för den mesta delen nu. 'Det När det Svenska Centralförbundet började så var alla svenska organisationer i Cleveland - i Svenska Centralförbundet - di sände sina delegater till oss, tre från varenda organisation organisation. Och Den gången, det var fyra kyrkor och sådär. Det kom till femton organisationer organisationer, som arbetade tillsammans. Det kallades Svenska Centralförbundet.

L: Och Ni har varit ledare för det i rätt så många år.

Harry: Well. För de sista femton år så har jag varit ledare.

L: Var Er far med i det också?

Harry: Ja, han var också en ledare för år - inte de första två åren, men han arbetade i Svenska Centralförbundet, väldigt mycket och han var också ordförande för oss, jag vet inte hur många år, men han var ordförande. Han arbetade där. Mycket, men jag vet inte just Hur mycket, men det var mycket som han gjorde i Den vägen.

L: Den svåraste tiden var väl under depressionsåren på 30-talet, eller?

Harry: Ja. 1930 31 32 och det gick så 'långt' så det gick in till 1936. 1930 började det och 1936 så kom det - så blev det som att bättre, så att man hade arbeten.

L: När började det bli bättre från det statliga hållet, så att säga? Var det efter Andra Världskrigets slut, eller? som pensionsavgifter och sådant började betalas ut?

Harry: Well. The Staten började med social security - Staten Ohio började med social security i 1937. Att då betala in, men det var ingenting som betalades ut på den tiden. Men att det var nödvändigt att ha, kanhända fem år, eller tio år betalning in, förrän vi kunde få något. Men Nu, nu så får man since - sedan 1937. I min egen - i min egen förtjänst och social security så gick det från 1937 till 1962 och då - firman som jag arbetade för - jag har pension från den tiden. Då slutade min restbetalning till Social security - men; Jag fick social security från den tiden. Och jag fick (sekr uppfattar ej) pension. Till de sista åren så tog jag vara på resebyrån också.

L: Har svenskarna åkt mycket under åren som Ni har varit resebyråchef, så att säga?

Harry: Jag har inte 'en' rekord. Jag kan inte giva exakt siffra på hur många det Var, men ett år så hade jag 122 som gick över och tillbaka - och - det var många år som jag hade över 100, men 122 var det mesta. Och ett år så, i maj, jag kommer inte ihåg yes 1947, jag tror att jag är

säker på det, eller kanhända 1948, så hade vi 31 'passe 'passerare' på Gripsholm när den lämnade New York City.

Harry: Han var 19 år när han kom till Amerika, så han hade arbetat förut, men jag vet inte bestämt just vad han gjorde. Det vet jag inte. Det kommer jag inte ihåg.

L: Jag har hört mycket historier. Han hade fem små barn och han berättade om Sverige.

Harry: Ja han hade fem små barn och han var lämnad utav en moder. Det var hårt. Det var hårt.

L: Och han arbetade tolv timmar om dan. I järnverket ja.

Harry: Tolv timmar om dagen, sex dagar på vecka. Söndagen var den enda fri dagen som han hade.

L: Klagade han på arbetet, att det var hårt många gånger kanske?

Harry: Ibland så klagade han att det var hårt arbete. Ja. Och Det kunde vi se också att det var hårt. Ja. Även så som ett barn så kunde jag förstå att arbetet var hårt.

L: Var han en storväxt person, eller?

Harry: Ja, ibland. Han gick till 200 pund var han vägde.

L: Så han var stark och reslig.

Harry: Han var stark - Han var stark. Han hade god hälsa, det kan jag försäkra er om. Ingen rökning, ingen liquor, som man säger. och så att Far har aldrig begagnat det där. Aldrig. Han predika också i kyrkan; när det var nödvändigt, eller om prästen var .. var borta eller någonting sådant där - så var far villig och han kunde predika.

Transkriberat från kassettband 2011-02-10 /O-KS